

Uchwała Nr XXIX/188/21
Rady Gminy Kampinos
z dnia 03 marca 2021 r

w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kampinos na lata 2021-2030

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie Gminnym (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.) oraz art.17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.), Rada Gminy w Kampinosie uchwala co następuje:

§ 1

Przyjąć realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kampinos na lata 2021-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kampinos.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Krzysztof Sucharski

Uzasadnienie

do uchwały Rady Gminy w Kampinosie w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kampinos na lata 2021-2030

Zgodnie z treścią art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

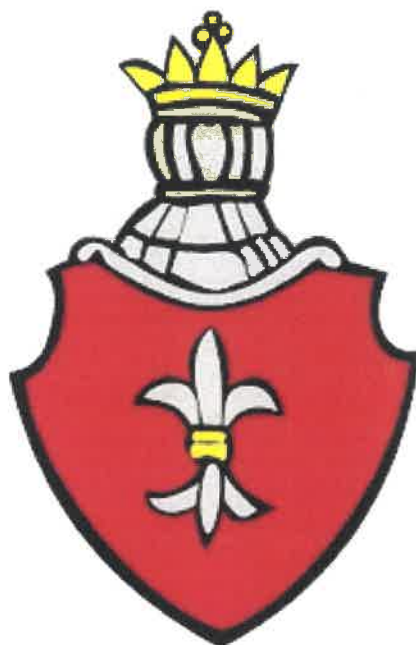
Obowiązujący dokument Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kampinos został przyjęty na lata 2014-2020 Uchwałą Rady Gminy w Kampinosie nr XLIX/214/14 z dnia 12 marca 2014 r. w związku z tym, istnieje konieczność opracowania Strategii na kolejny okres, na lata 2021-2030, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kampinos na lata 2021-2030 zawiera cele i zadania, które stanowią podstawę do podejmowania działań na rzecz społeczności lokalnej przy współpracy gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. Zakłada również doskonalenie współpracy między poszczególnymi jednostkami służb społecznych (samorządowe jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe), poszerzając i uzupełniając w ten sposób istniejące formy pomocy i wsparcia na rzecz osób, rodzin.

W związku z powyższym zasadne jest przyjęcie niniejszej uchwały.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Krzysztof Sucharski
Krzysztof Sucharski

Załącznik Nr 1 do
Uchwały XXIX/188/21
Rady Gminy Kampinos
z dnia 03 marca 2021 r.

GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY KAMPINOS
NA LATA 2021-2030

Kampinos, grudzień 2020 r.

I. SPIS TREŚCI

II.	Wstęp.....	6
III.	Podstawy prawne opracowania Strategii.....	9
IV.	Proces uspołeczniania oraz słownik pojęć	11
1.	Proces uspołeczniania	11
2.	Słownik pojęć.....	11
V.	Wizja oraz cel wyjściowy	12
VI.	Charakterystyka środowiska społecznego.....	14
1.	Wybrane dane statystyczne	14
a)	Tabela 1. Wybrane dane statystyczne Gminy Kampinos	14
b)	Tabela 2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku	15
c)	Tabela 3. Struktura placówek oświatowych w gminie	15
d)	Tabela 4. Ilość osób objętych pomocą społeczną – liczba świadczeniobiorców... ..	16
e)	Tabela5. Bezrobotni w Gminie	16
VII.	Diagnoza Problemów Społecznych.....	18
1.	Wstęp.....	18
2.	Prezentacja wyników.....	18
3.	Rekomendacje	32
VIII.	Analiza SWOT oraz dane prospektywne.....	37
1.	Analiza SWOT	37
2.	Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii).....	43
IX.	Cele Strategiczne oraz Cele Operacyjne wraz z ich realizacją	44
1.	Cele główne strategii.....	44
2.	Cele operacyjne i ich realizacja.....	45
X.	System zarządzania i aktualizacji strategii.....	49
1.	Podmioty zarządzające realizacją strategii.....	49
2.	Instrumenty realizacji strategii	49
3.	Monitoring i ocena wdrażania strategii	50
4.	Aktualizacja strategii.....	52

II. WSTĘP

*„Od problemów nie należy uciekać,
tylko je rozwiązywać.”*

(P.Ch. Cast)

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, każda gmina w Polsce ma obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawową intencją tworzenia takiej strategii jest wskazanie działań o charakterze planistycznych, których głównym celem jest dążenie do integracji osób (mieszkańców) i rodzin zamieszkujących daną gminę. Wskazana integracja ma w tym kontekście szerokie - społeczne znaczenie, które należy definiować jako dążenie do zespolenia i zharmonizowania mieszkańców danej społeczności lokalnej, poprzez intensyfikację ich kontaktów. Szczególną uwagę w procesie konsolidacji społecznej zwraca się na osoby, które chcą zmieniać siebie oraz swoje otoczenie, jak również osoby dotknięte różnego rodzaju dysfunkcjami.

Warto, w tym miejscu przytoczyć definicję pojęcia „problem społeczny” – która w ujęciu R. Marisa określona została jako: „*ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić*”¹. Z kolei, według K. Fryszackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru². W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przewyciężenia,
- można go przewyciężyć przez zbiorowe działanie.

¹ K. Fryszacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

² K. Fryszacki, Problemy społeczne [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

Realizacja celu, jaki wynika z konieczności stworzenia strategii, gmina może realizować przy wykorzystaniu posiadanej infrastruktury, poprzez jej rozbudowę, bądź wykorzystanie infrastruktury należącej do innych podmiotów w drodze porozumień. Szczególne znaczenie ma także współpraca z podmiotami niepublicznymi, w tym organizacjami pozarządowymi.

W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie ostatnich lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. To właśnie ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych. U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej następuje spiętrzenie problemów prowadzące do apatii, wycofania się, alienacji. W konsekwencji, bardzo często pożądane staje się stworzenie profesjonalnego systemu edukacji i aktywizacji obywatelskiej ze szczególnym uwzględnieniem udziału społeczeństwa w spotkaniach integracyjno–kulturalnych. Kolejnym obszarem projektowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy. Przyczyną takiego stanu są najczęściej problemy związane z nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol bądź narkotyki).

Wobec powyższego, uznać należy iż w polskich realiach, problemami społecznymi, jakie najczęściej i najsilniej dają o sobie znać są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Problemy te wymagają różnego rodzaju działań oraz indywidualnego podejścia. Nie sposób jednak nie dostrzec, że część z nich może się wzajemnie przenikać i łączyć (i w rzeczywistości tak niestety jest). Priorytetem jest oczywiście przeciwdziałanie tego rodzaju zagrożeniom, ale także podejmowanie działań prowadzących do ograniczania tych problemów w miejscach gdzie one już występują. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zatem zajmować się działaniem w obszarach:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej;
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym;
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które spotkała.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W ogólnym rozumieniu oznacza sposób osiągnięcia wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej. Istotą strategii jest zatem dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Reasumując, można stwierdzić, że Strategia stanowi instrument umożliwiający podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii. Trzeba jednak zaznaczyć, że strategia jest dokumentem „żywym” co wynika ze zmienności oraz stopnia nasilenia poszczególnych problemów społecznych.

III. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876). Ustawa o pomocy społecznej określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przydzielania,
3. organizacje pomocy społecznej,
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277, ze zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 111, ze zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808, ze zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852, ze zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, ze zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 176);

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 426, ze zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r., poz. 685);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1398);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

IV. PROCES USPOŁECZNIANIA ORAZ SŁOWNIK POJĘĆ

1. Proces uspołeczniania

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- **subsidiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W niniejszej Strategii zostały uwzględnione wszystkie 4 zasady.

2. Słownik pojęć

- WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,
- MISJA – sens naszego istnienia i działania,
- PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa (zgodnie z nomenklaturą NSRR),
- CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,
- ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

V. WIZJA ORAZ CEL WYJŚCIOWY

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Gminy Kampinos, jaki jednostka (samorządu) oraz jej mieszkańcy (uczestnicy procesu planowania), chcieliby osiągnąć za 10 lat. Wizja określa bardzo ogólnie: dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

Odnosząc się do Strategii Rozwoju Gminy Kampinos do 2020 r., należy zwrócić uwagę, że jednym z Celów Strategicznych (oznaczony nr I) jest „*Wzrost jakości życia mieszkańców gminy oraz wzmocnienie trendów osadniczych*”. Z Celem tym powiązane zostały Cele Średniookresowe:

- Pomoc w tworzeniu organizacji pozarządowych na terenie gminy,
- Kreowanie społeczeństwa obywatelskiego,
- Prowadzenie działań integrujących społeczeństwo, budowa tożsamości lokalnej,
- Rozwój społeczeństwa informatycznego,
- Rozwój małej architektury,
- Poprawę bezpieczeństwa ruchu na drodze wojewódzkiej,
- Prewencję zjawisk patologicznych w gminie,
- Stworzenie warunków dla rozwoju zawodowego i realizacji aspiracji intelektualnych mieszkańców,
- Stworzenie systemu informacyjnego dla mieszkańców gminy,
- Wprowadzenie systemu konsultacji społecznych z mieszkańcami,
- Rozwój sieci placówek kultury,
- Rozwój zaplecza sportowego w gminie,
- Poprawę jakości usług służby zdrowia,
- Intensyfikację osadnictwa na terenie gminy,
- Wzbogacenie oferty zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców,
- Rozwój bazy oświatowej (budowa szkoły średniej, sal gimnastycznych, boisk),
- Zwiększenie zakresu usług specjalistycznych służby zdrowia,
- Zwiększenie możliwości dostępu do nauki dla zdolnej młodzieży,
- Nawiązanie współpracy międzynarodowej dla aktywizacji wymiany młodzieżowej,
- Planistyczne przygotowanie terenów pod osadnictwo,
- Rozwój gminnego budownictwa mieszkaniowego,

→ Poprawę pracy policji.

Warto także zauważyć, że Celem Operacyjnym nr IV jest „*Planowy i szybki rozwój przedsiębiorczości dla kreowania miejsc pracy i dochodów gminy*”, co również ma znaczenie w kontekście niniejszej Strategii.

W poprzedniej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych określona została Misja Gminy: „*stworzenie odpowiednich warunków do godnego życia oraz możliwość rozwoju dla wszystkich mieszkańców*”.

Wobec powyższego, mając na względzie potrzeby zapewnienia ciągłości i spójności kierunków działania gminy, w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kampinos, wizję sformułowano w następujący sposób:

Kampinos jako miejsce przyjazne i otwarte dla mieszkańców, które:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązującą problemy socjalne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej;
- zapewnia i gwarantuje profesjonalną oraz efektywną pomoc w sytuacji zagrożenia dotyczących dysfunkcji spowodowanych nadużywaniem substancji psychoaktywnych.

Celem wyjściowym jest opracowanie harmonijnego planu działania, spójnego z przedstawioną wizją, uwzględniającego szczegółowy podział na priorytetowe obszary.

VI. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

1. Wybrane dane statystyczne

a) Tabela 1. Wybrane dane statystyczne Gminy Kampinos

LP.	DANE	Jednostka	LATA	
			2018	2019
1	Powierzchnia	ha	8460	
	w tym:			
	Użytki rolne	ha	6245	
	Lasy	ha	1842	
2	Podmioty gospodarcze	liczba	360	370
	w tym:			
	Osoby fizyczne prowadzące działalność	liczba	340	349
3	Struktura przedsiębiorstw			
	Produkcyjne	liczba	41	39
	Przetwórstwo przemysłowe	liczba	31	30
	Budowlana	liczba	65	68
	Handlowe i naprawy	liczba	88	85
	Transportowe	liczba	43	45
4	Zasoby mieszkaniowe			
	Liczba mieszkań	liczba	1369	1421
	w tym:			
	Komunalne	liczba	27	27
	Prywatne	liczba	1342	1394
	Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	133.765	134.965
5	Infrastruktura			
	Sklepy różne	sztuki	22	22
	Lokale gastronomiczne	sztuki	2	2

Źródło: Urząd Gminy

b) Tabela 2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku

GRUPA WIEKOWA	GMINA	
	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY
2018 rok	4377	
Wiek przedprodukcyjny (10 – 19 lat)	421	394
Wiek produkcyjny (19 – 56/65)	1466	1266
Wiek poprodukcyjny (powyżej 65)	287	543
2019 rok	4350	
Wiek przedprodukcyjny (10 – 19 lat)	410	373
Wiek produkcyjny (19 – 56/65)	1467	1270
Wiek poprodukcyjny (powyżej 65)	289	541

Źródło: Urząd Gminy

c) Tabela 3. Struktura placówek oświatowych w gminie

Liczba placówek	2017/2018	2018/2019
Placówki wychowania przedszkolnego	1	1
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	135	134
Szkoły podstawowe	1	1
Uczniowie szkół podstawowych	329	360
Szkoły ponadpodstawowe	<i>brak</i>	
Uczniowie szkół ponadpodstawowych	<i>brak danych</i>	

Źródło: Urząd Gminy

d) Tabela 4. Ilość osób objętych pomocą społeczną – liczba świadczeniobiorców

	2018 ROK	2019 ROK
LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW OTRZYMUJĄCYCH POMOC (UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA)	131	109
W TYM: ZADANIA WŁASNE	79	66
W TYM : ZADANIA ZLECONE	52	43
LICZBA RODZIN	124	118
LICZBA OSÓB W RODZINACH	267	232

Źródło: dane OPS

e) Tabela5. Bezrobotni w Gminie

	2018 ROK		2019 ROK	
	OGÓŁEM	KOBIETY	OGÓŁEM	KOBIETY
BEZROBOTNI	70	19	61	29
Z PRAWEM DO ZASIŁKU	4	---	10	---
ZAMIESZKALI NA WSI	70	19	61	29

Źródło: Urząd Gminy

Tabela 6. Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej

	2018 rok			2019 rok		
	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW
UBÓSTWO	41	82	1,91	39	78	1,79
OSIEROCTWO	0	0	0	0	0	0
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	7	37	0,86	5	29	0,67
BEZDOMNOŚĆ	0	0	0	1	1	0,02
NIEPEŁOSPRAWNOŚĆ	33	58	1,35	30	49	1,13
BEZRADNOŚĆ	25	76	1,77	28	48	1,10
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	26	37	0,86	27	39	0,90
ALKOHOLIZM	22	39	0,90	18	32	0,73
NARKOMANIA	1	2	0,05	2	2	0,046
0,023 TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	1	1	0,02	1	1	0,023

VII. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Wstęp

Diagnoza problemów społecznych została oparta na przeprowadzonej na zlecenie Gminy „Diagnozie postrzegania problemów społecznych przez mieszkańców Gminy Kampinos w roku 2020”. Zakres działań badawczych tego opracowania odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- scharakteryzowania postaw mieszkańców wobec istotnych problemów społecznych,
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz zakresu problemów uzależnień i przemocy,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Obszarem badań objęte zostały następujące kwestie:

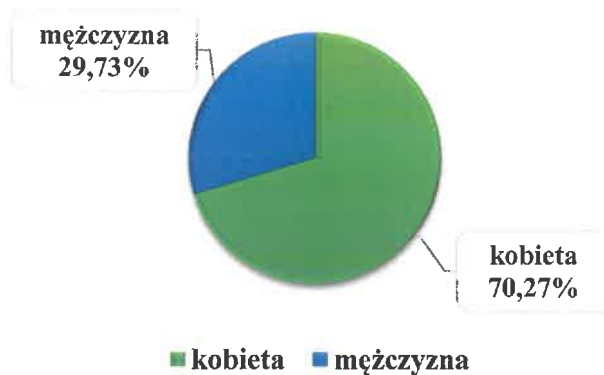
- warunki życia mieszkańców Gminy;
- ubóstwo;
- funkcjonowanie osób niepełnosprawnych;
- problemy osób starszych oraz młodzieży.

Badania realizowano od października do grudnia 2020 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 37 losowo dobranych osób.

2. Prezentacja wyników

W badaniu wzięło udział 37 osób, w tym zdecydowaną większość stanowiły kobiety (70,27%).

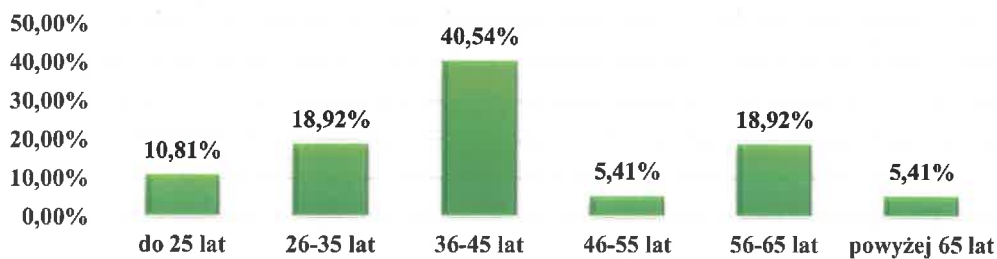
Płeć

Wykres 1: Podział badanych mieszkańców ze względu na płeć

W grupie ankietowanych osób największą część stanowiły osoby w wieku 36-45 lat (40,54%). Przebadano także sporą ilość osób w wieku od 26 do 35 lat (18,92%) oraz od 56-65 lat (18,92%). Osoby w wieku młodym, czyli do 25 lat stanowiły 10,81% respondentów. Najmniejszą część badanej próby stanowiły osoby w wieku od 46-55 lat oraz osoby w wieku starszym, czyli powyżej 65 roku życia (po 5,41%). Dane dotyczące rozkładu wieku wśród respondentów przedstawia wykres nr 2.

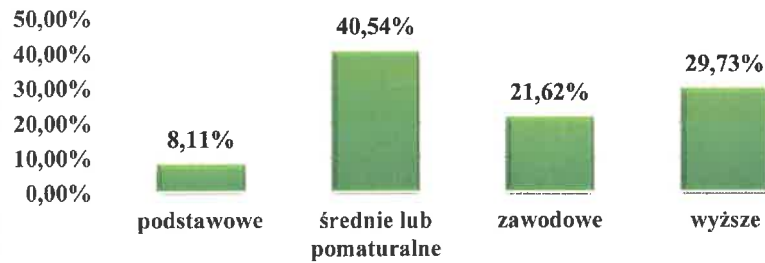
Wiek

Wykres 2: Wiek badanych mieszkańców

Struktura wykształcenia badanej próby przedstawia się następująco: 40,54% badanych legitymuje się wykształceniem średnim lub pomaturalnym, 29,73% osób - wyższym, 21,62% ma wykształcenie zawodowe, natomiast 8,11% zakończyło swoją edukację na szkole podstawowej.

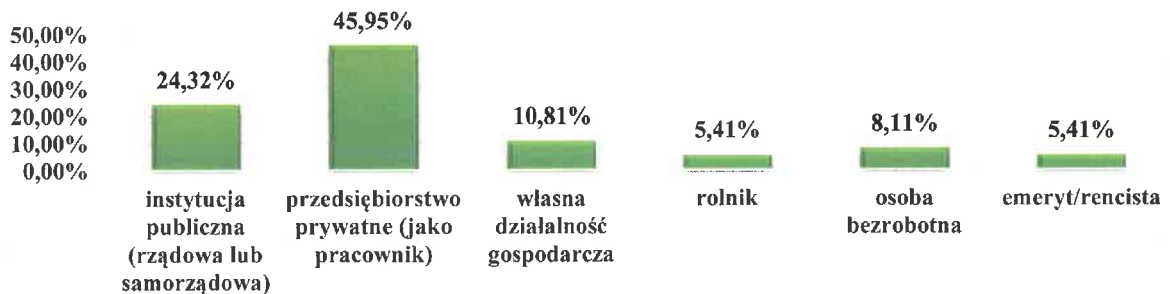
Wykształcenie

Wykres 3: Wykształcenie badanych mieszkańców

Największa część respondentów jest zatrudnionych w prywatnych przedsiębiorstwach (45,95%), kolejne 24,32% pracuje w instytucjach publicznych, 10,81% osób prowadzi własną działalność gospodarczą, a 5,41% jest rolnikami. 5,41% badanych jest na emeryturze lub rencie, natomiast bez pracy pozostaje 8,11% osób.

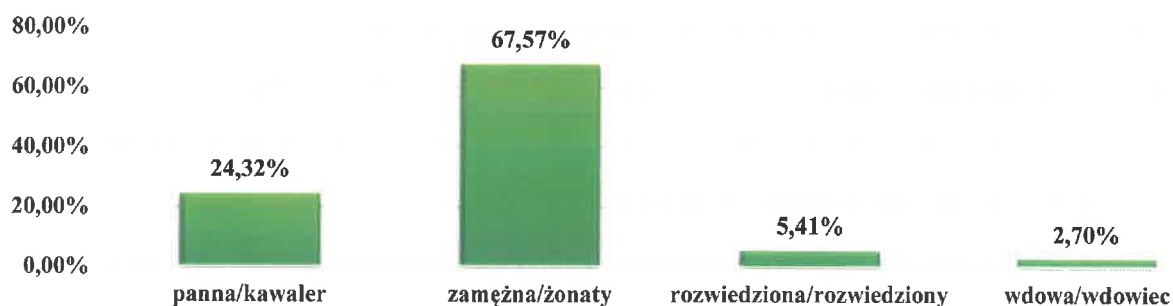
Miejsce zatrudnienia

Wykres 4: Miejsce zatrudnienia badanych mieszkańców

Zdecydowana większość badanych to osoby w związku małżeńskim (67,57%), zaś 24,32% jest stanu wolnego. 5,41% respondentów stanowiły osoby rozwiedzione, a tylko 2,70% to wdowy i wdowcy.

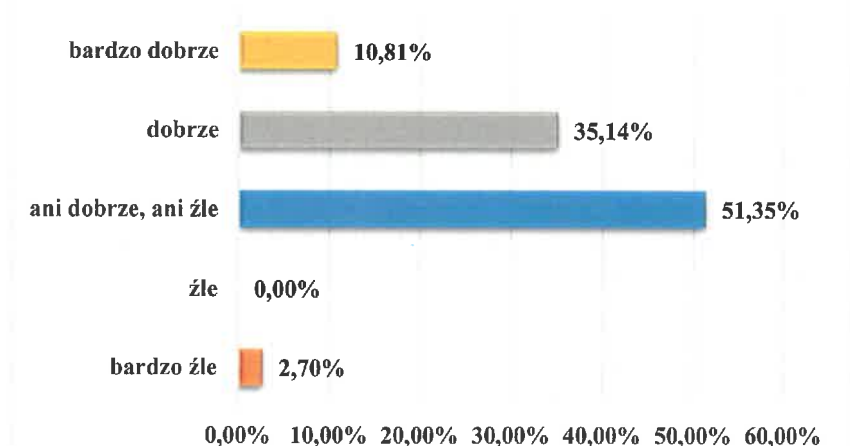
Stan cywilny

Wykres 5: Stan cywilny badanych mieszkańców

Analizując odpowiedzi respondentów dotyczących ich sytuacji materialnej widzimy, że najwięcej osób twierdzi, iż nie jest ona ani dobra ani zła (51,35%), a 35,14% osób ocenia ją na dobrą. Bardzo dobrze swoją sytuację materialną ocenia 10,81% osób, zaś 2,70% uważa, że jest ona zła. Graficzne przedstawienie wyników prezentuje wykres nr 6.

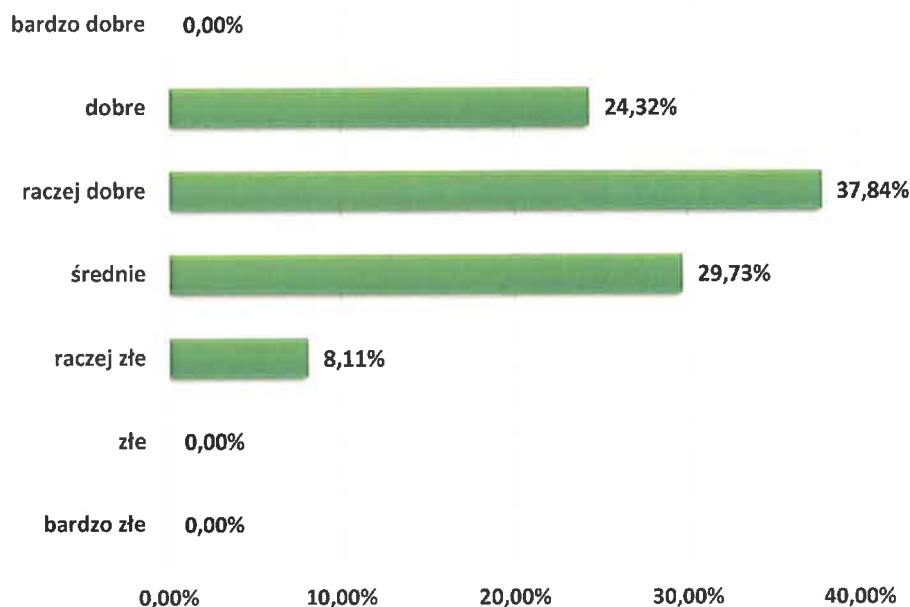
Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Wykres 6: Ocena sytuacji materialnej badanych mieszkańców

Celem określenia skali problemów lokalnych występujących na terenie Gminy Kampinos, na początku, poproszono mieszkańców o ich ocenę aktualnych warunków życia. Najwięcej badanych osób deklaruje, że warunki życia mieszkańców są raczej dobre (37,84%). Pozostałe osoby określiły je na średnie (29,73%) lub dobre (24,32%). Negatywną ocenę zadeklarowało 8,11% osób zaznaczając odpowiedź „raczej źle”. Warto podkreślić, iż nikt nie ocenił warunków życia mieszkańców gminy jako złych, czy też bardzo złych.

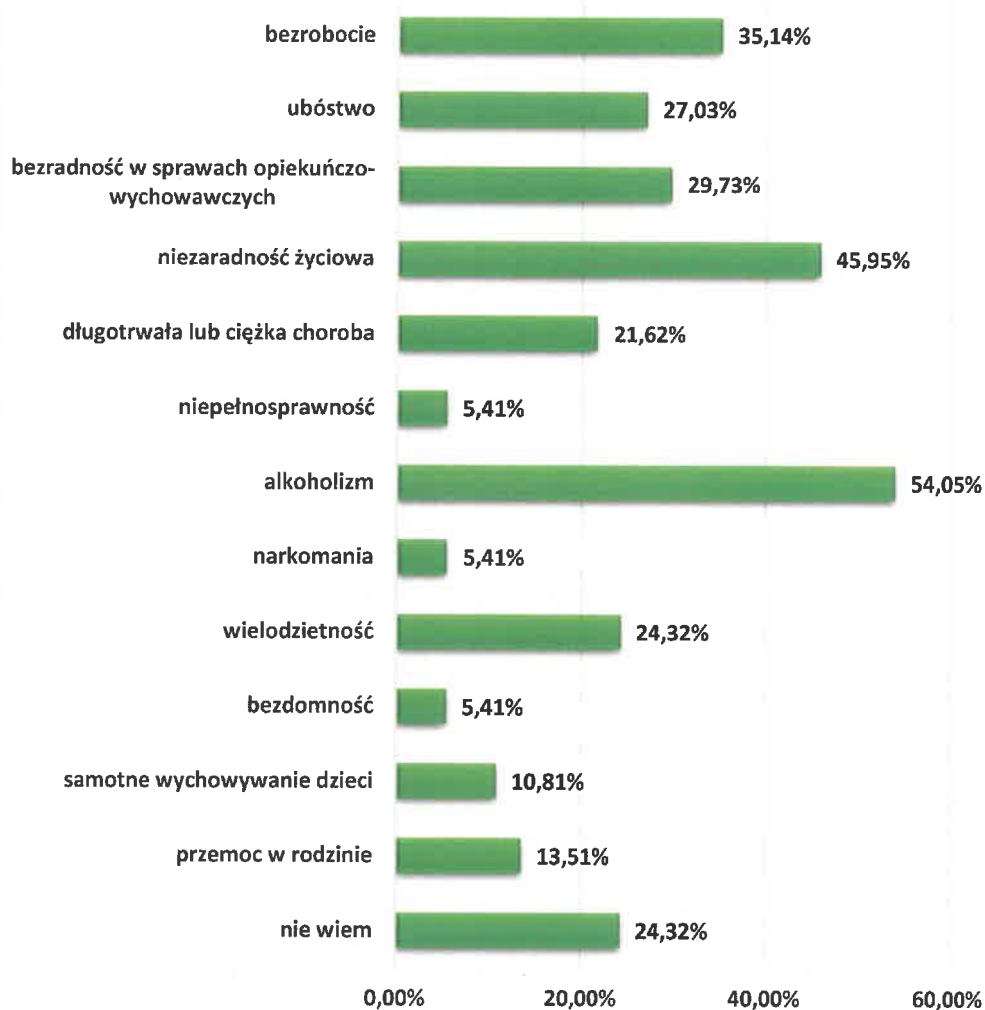
Jak ocenia Pan/i aktualne warunki życia mieszkańców gminy?

Wykres 7: Jak ocenia Pan/i aktualne warunki życia mieszkańców gminy?

Następnie ankietowanych poproszono o wskazanie głównych przyczyn problemów społecznych, które powodują trudne warunki życia w gminie. Więcej niż połowa ankietowanych wskazywała na alkoholizm (54,05%), a 45,95% na niezaradność życiową. Wśród pozostałych przyczyn badani wskazali między innymi: bezrobocie (35,14%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (29,73%), ubóstwo (27,03%), wielodzietność (24,32%), długotrwałą lub ciężką chorobę (21,62%), przemoc w rodzinie (13,51%), czy też samotne wychowywanie dzieci (10,81%). Prawie ¼ badanej próby nie umiała wskazać przyczyn głównych problemów społecznych gminy (24,32%).

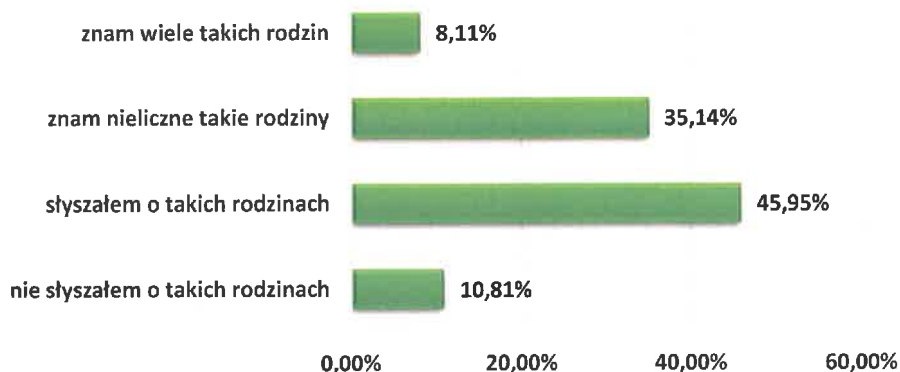
Jakie są według Pana/i główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?

Wykres 8: Jakie są według Pana/i główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?

Kolejne pytanie miało na celu oszacowanie liczby rodzin ubogich w Gminie Kampinos. Większość ankietowanych przyznała, że słyszała o takich rodzinach (45,95%). Znaczna część badanych zadeklarowała także znajomość ubogich rodzin: 35,14% osób zna nielicznie takie rodziny, a 8,11% zna wiele takich rodzin. 10,81% respondentów nie słyszało o takich rodzinach w gminie.

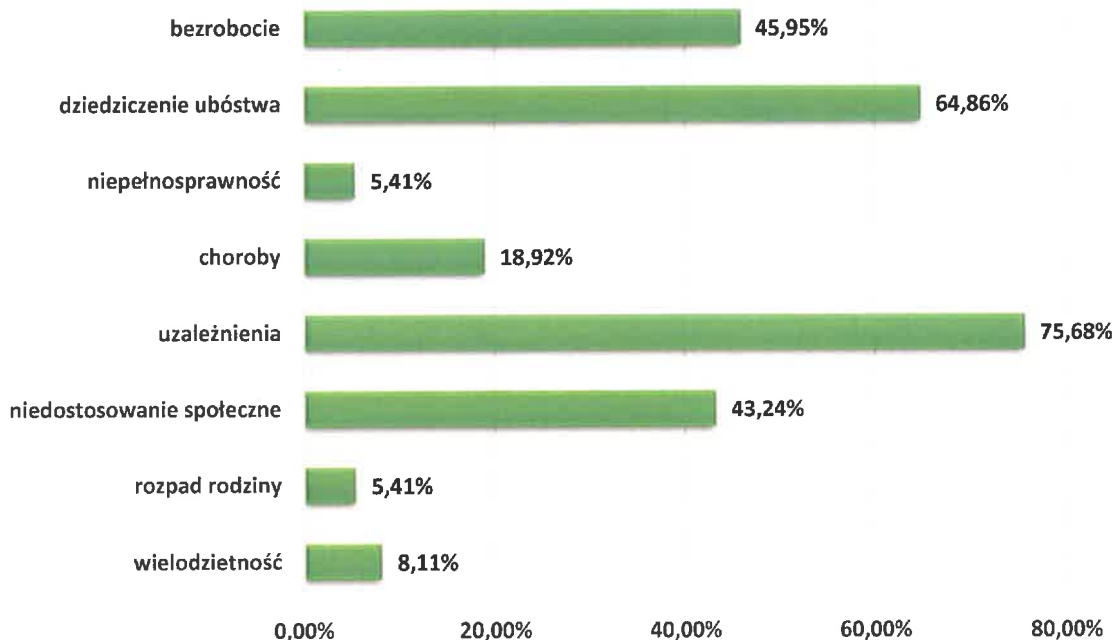
Czy Pana/i zdaniem na terenie gminy jest dużo rodzin ubogich?

Wykres 9: Czy Pana/i zdaniem na terenie gminy jest dużo rodzin ubogich?

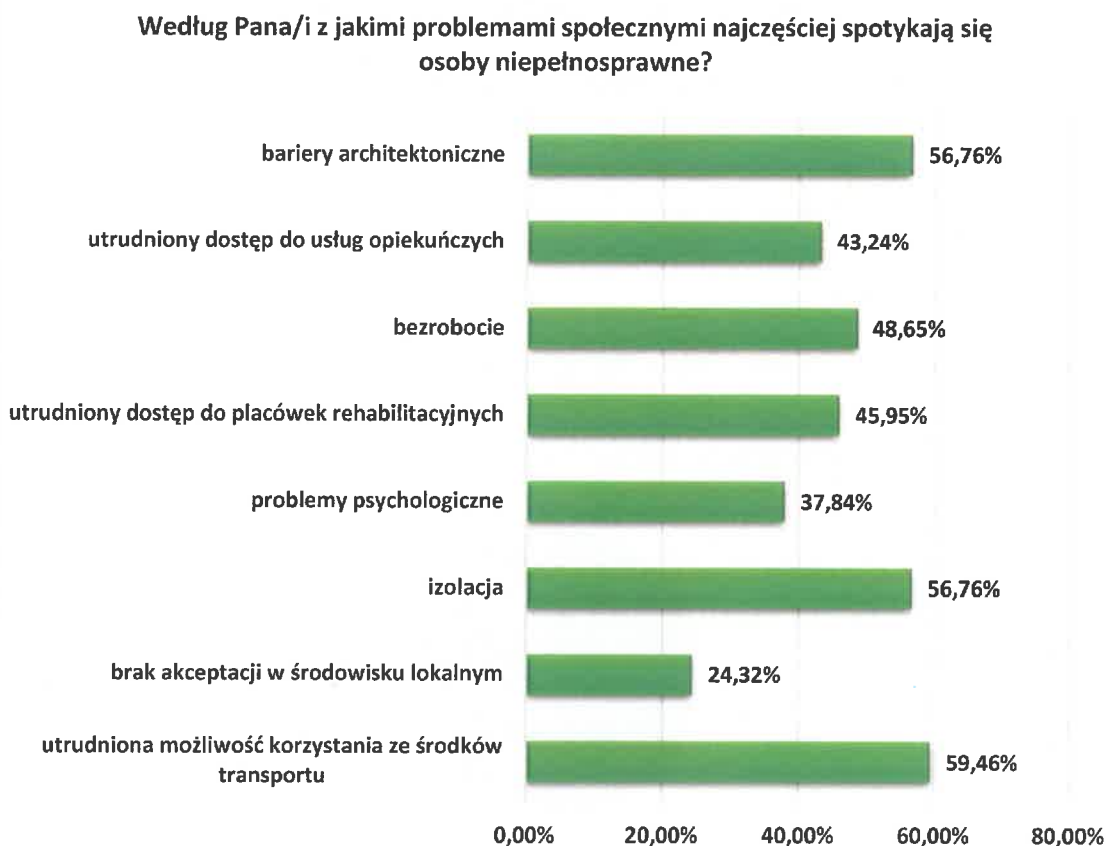
Zdaniem ankietowanych głównymi przyczynami popadania w ubóstwo są w przeważnej większości uzależnienia (75,68%). Pozostałymi głównymi czynnikami wymienianymi przez respondentów są kolejno: dziedziczenie ubóstwa (64,86%), bezrobocie (45,95%), niedostosowanie społeczne (43,24%), choroby (18,92%), wielodzietność (8,11%) oraz rozpad rodziny i niepełnosprawność (po 5,41%).

Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo?

Wykres 10: Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo?

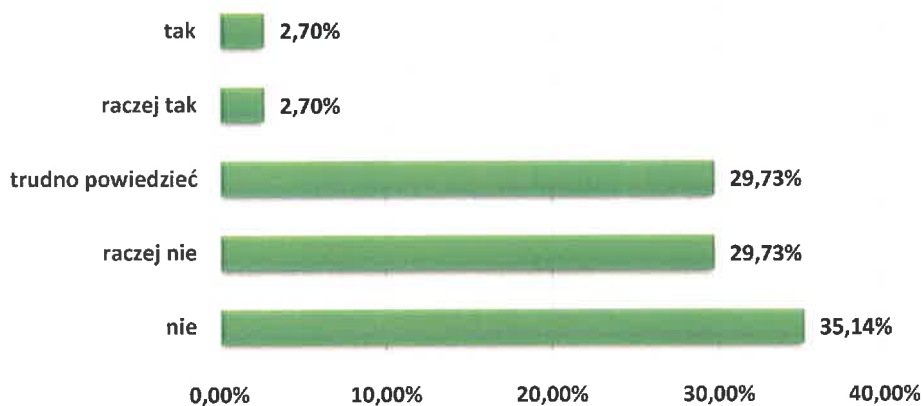
Dodatkowo ankietowanych zapytano o trudności osób niepełnosprawnych. Jak możemy zobaczyć na wykresie nr 11 osoby niepełnosprawne na terenie Gminy Kampinos borykają się z wieloma problemami. Są to kolejno: utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu (59,46%), bariery architektoniczne (56,76%), izolacja (56,76%), bezrobocie (48,65%), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (45,95%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (43,24%), a także problemy psychologiczne (37,84%) oraz brak akceptacji w środowisku lokalnym (24,32%).

Wykres 11: Według Pana/i z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne?

Jedynie 2,70% respondentów uważa, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych w gminie jest wystarczająca, zaś kolejne 2,70% uważa, że jest raczej wystarczająca. Z tą opinią nie zgodziło się 64,87% osób, w tym 29,73% uważa, że jest ona raczej niewystarczająca, a dla 35,14% osób jest ona niewystarczająca. Duża część badanych miała także trudności w określeniu ilości potrzebnej pomocy osobom niepełnosprawnym (29,73%).

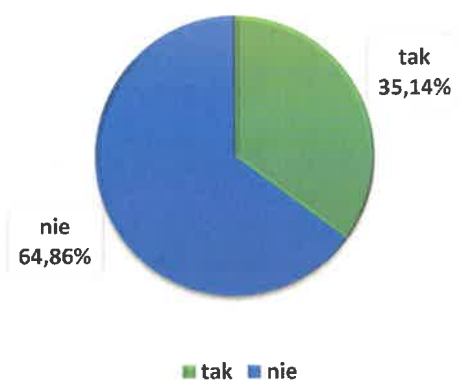
Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

Wykres 12: Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

Do posiadania w składzie rodziny osoby chorej przyznaje się 35,14% respondentów.

Czy w skład Pana/i rodziny wchodzi osoba długotrwale chora?

Wykres 13: Czy w skład Pana/i rodziny wchodzi osoba długotrwale chora?

Kolejną istotną rzeczą o jaką zostali zapytani mieszkańcy jest ocena dostępu do opieki zdrowotnej na terenie gminy. Zdecydowana większość respondentów jest zdania, że jest on niewystarczający (75,68%). Wśród braków usługowych w opiece zdrowotnej wymienili: „placówka w zakresie lekarza rodzinnego działa fatalnie. Nie można się dostać do lekarza, lub wizyty są nieprofesjonalne i niepomocne”; „rehabilitacja, okulistyka,

diagnostyka USG, brak lekarzy specjalistów”; „rehabilitacyjnych”; „ortopeda, laryngolog, diabetolog, kardiolog”; „kompetentnych lekarzy”; „normalnej przychodni zdrowia”; „rehabilitacja”; „psychiatria, psycholog, od uzależnień”.

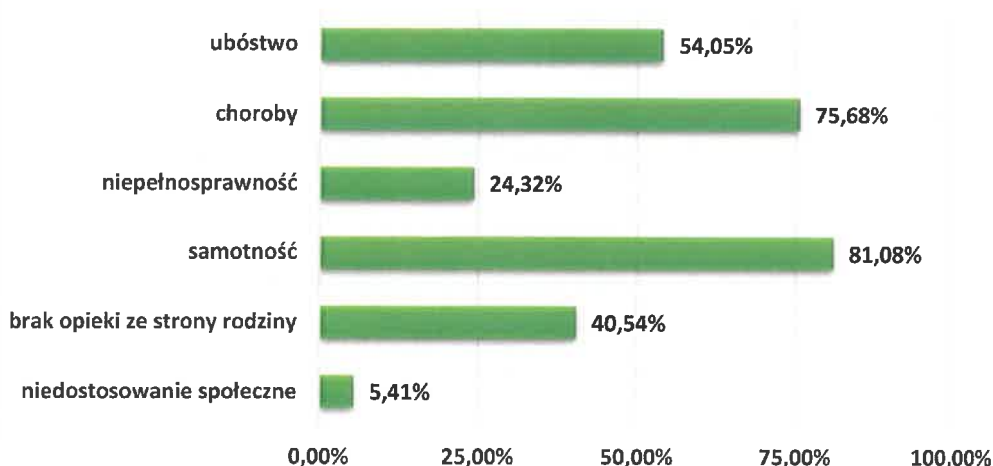
Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

Wykres 14: Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

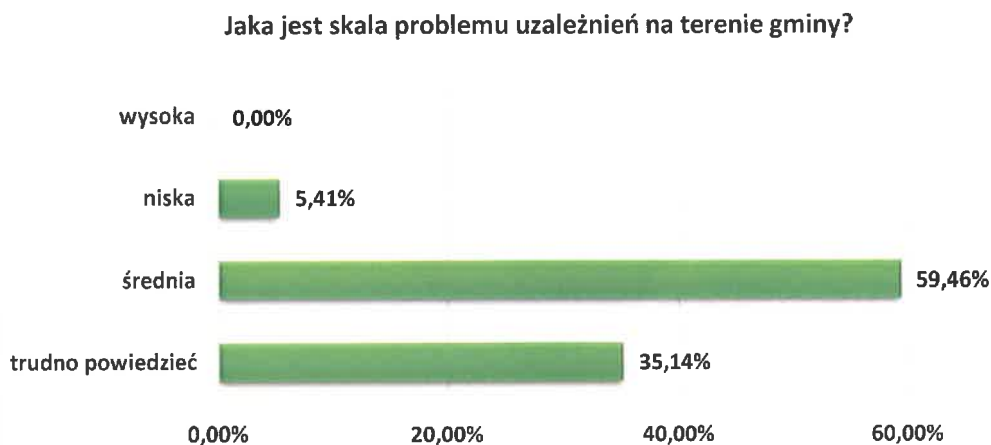
Mieszkańców poproszono również o wskazanie problemów, z jakimi borykają się osoby starsze w gminie. Znaczna większość badanych wskazała na samotność (81,08%), choroby (75,68%), ubóstwo (54,05%) oraz brak opieki ze strony rodziny (40,54%). Prawie ¼ badanych osób wskazała na niepełnosprawność (24,32%), a tylko 5,41% uważa, że problemem osób starszych jest niedostosowanie społeczne.

Z jakimi problemami społecznymi na terenie gminy najczęściej borykają się osoby starsze?

Wykres 15: Z jakimi problemami społecznymi na terenie gminy najczęściej borykają się osoby starsze?

Respondenci zostali także poproszeni o ocenę skali problemu uzależnień na terenie gminy. Ponad połowa ankietowanych określiła, iż występuje on w stopniu średnim (59,46%), a tylko 5,41% uznało, iż skala problemu jest niska. Pozostali badani nie umieli udzielić odpowiedzi na to pytanie (35,14%).

Wykres 16: Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie gminy?

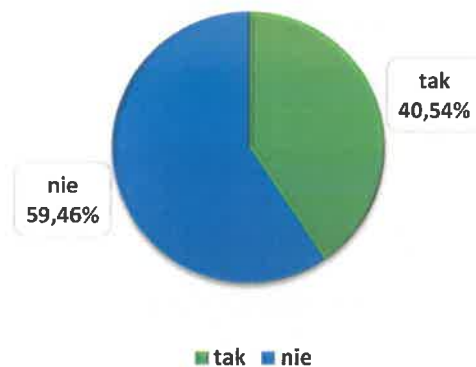
Wśród przyczyn występowania uzależnień respondenci wymienili głównie: niedostosowanie społeczne (64,86%), ubóstwo (56,76%) oraz bezrobocie (54,05%). Wśród pozostałych przyczyn wskazane zostały m.in.: stres (29,73%), rozpad rodziny (27,03%), wielodzietność (10,81%) czy samotność (10,81%).

Wykres 17: Jakie są przyczyny występowania uzależnień?

Zdania respondentów odnośnie dostępności pomocy dla osób uzależnionych są podzielone niemal po połowie: 59,46% osób uważa, że formy pomocy dostępne na terenie gminy są niewystarczające, natomiast 40,54% osób nie zgadza się z tą opinią.

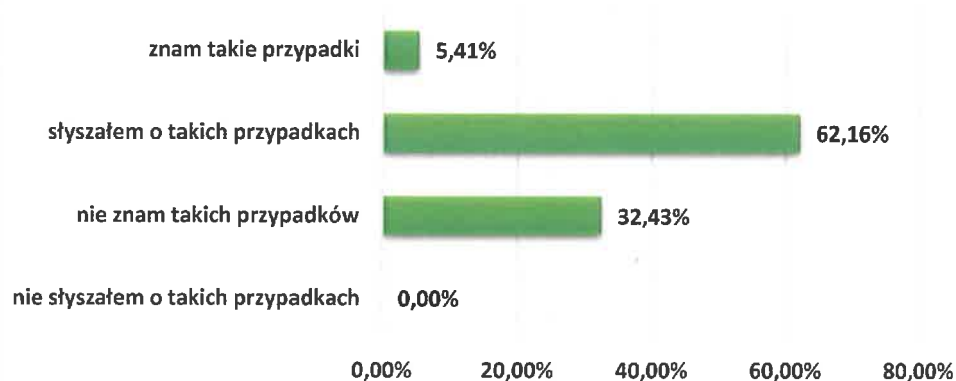
Czy na terenie Gminy dostępna jest jakaś forma pomocy dla osób uzależnionych?

Wykres 18: Czy na terenie Gminy dostępna jest jakaś forma pomocy dla osób uzależnionych?

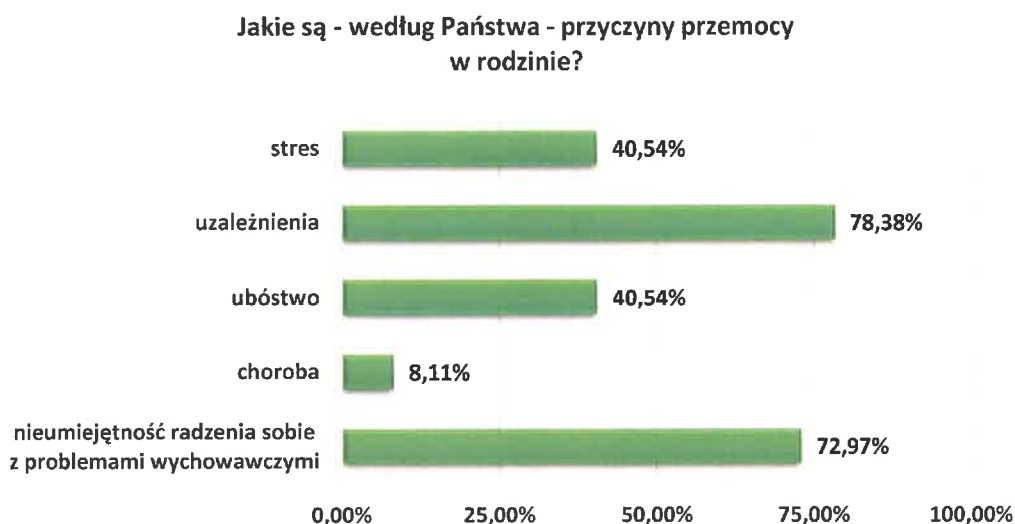
W kwestii przemocy w rodzinie występującej na terenie Gminy Kampinos respondenci w znacznej większości określili, iż słyszeli o takich przypadkach (62,16%), zaś 5,41% wyraziło znajomość takiego zjawiska wśród mieszkańców. Pozostałe 32,43% ankietowanych nie słyszało o przypadkach przemocy w rodzinie na terenie gminy.

Czy na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

Wykres 19: Czy na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

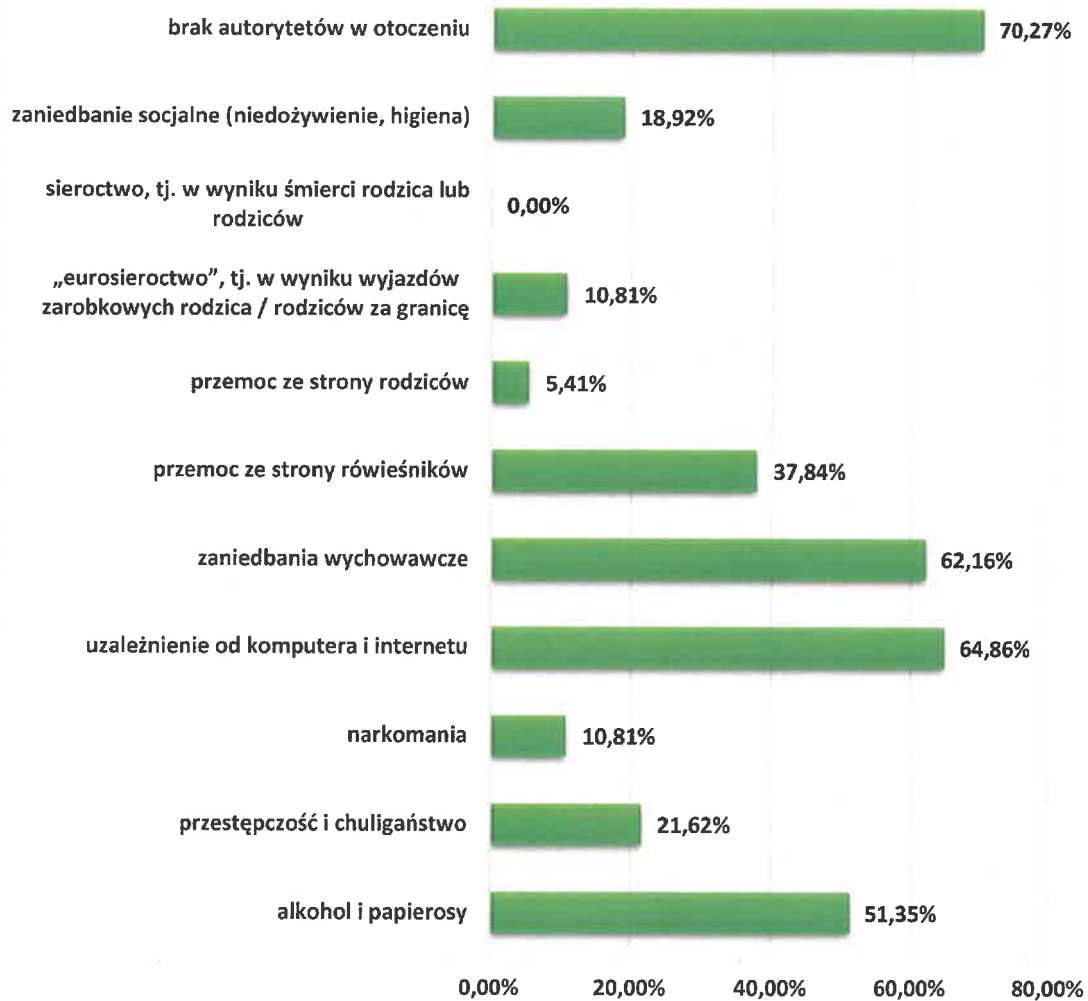
Zapytano mieszkańców również o to jakie są według nich przyczyny występowania przemocy w rodzinie. W przeważającej większości respondenci uznali, że są to uzależnienia (78,38%) oraz nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi (72,97%). Ankietowani wymienili także ubóstwo oraz stres (po 40,54%), a także choroby (8,11%).

Wykres 20: Jakie są - według Państwa - przyczyny przemocy w rodzinie?

Wśród negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży, mieszkańcy Gminy Kampinos, najczęściej dostrzegają brak autorytetów w otoczeniu (70,27%), uzależnienie od komputera i internetu (64,86%), zaniedbania wychowawcze (62,16%), oraz alkohol i papierosy (51,35%). Pozostałe wskazania to m.in.: przemoc ze strony rówieśników (37,84%), przestępczość i chuligaństwo (21,62%), zaniedbanie socjalne (18,92%), „eurosieroctwo”, czyli wynikające z wyjazdów zarobkowych rodzica bądź obojga rodziców za granicę (10,81%), czy też narkomania (10,81%).

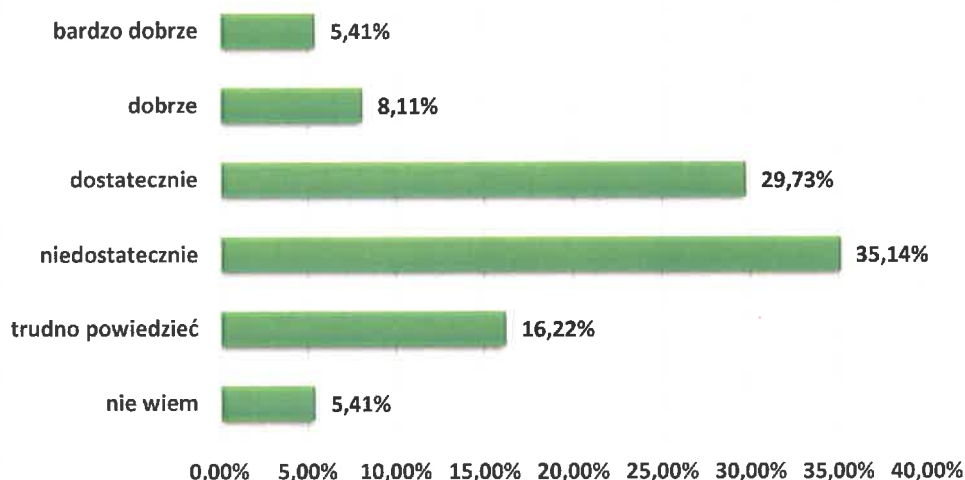
Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/i najczęściej?

Wykres 21: Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/i najczęściej?

Ostatnie pytanie dotyczyło oceny zaangażowania władz gminy w życie społeczne mieszkańców. Większość ankietowanych ocenia je na niedostateczne (35,14%). Bardziej pozytywnie ocenia je 43,25% respondentów, w tym 29,73% na dostateczne, 8,11% na dobre, a 5,41% na bardzo dobre. Pozostałe 16,22% ankietowanych wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”, a 5,41% „nie wiem”.

Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

Wykres 22: Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

3. Rekomendacje

Celem badania, było przedstawienie aktualnych problemów i zagrożeń społecznych dotyczących Gminę Kampinos w odniesieniu do opinii dorosłych mieszkańców. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostały podkreślone najważniejsze kwestie problemowe, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

W odniesieniu do problemu biedy i ubóstwa, starzenia się społeczeństwa oraz sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie przedstawiono następujące zalecenia:

- Ubóstwem są zagrożone przede wszystkim rodziny, gdzie jeden z rodziców lub oboje są pozbawieni pracy zawodowej (są bezrobotni). Bieda i bezrobocie są ze sobą wysoko skorelowane. Nie bez znaczenia jest również wykształcenie rodziców. Istnieje zależność, że im niższe wykształcenie, tym większe prawdopodobieństwo wystąpienia biedy. W Polsce ubóstwo dotyka w większym stopniu także osoby młode oraz starsze. Jednak grupą najbardziej zagrożoną w tym względzie są rodziny wielodzietne. Dlatego ważne jest

identyfikowanie osób pozostających bez zatrudnienia i pomoc im obejmującą pośrednictwo zawodowe, w tym szkolenia z poszukiwania pracy oraz wsparcie dla osób wchodzących lub powracających na rynek pracy.

- Włożenie wysiłku ze strony szkoły, w celu identyfikacji problemów finansowych w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia).
- Stworzenie form pomocy dla osób ubogich: zasiłki i świadczenia, mieszkania socjalne, zbiórki pieniędzy, ubrań, żywności połączone z odpowiednimi kompleksowymi programami pozwalającymi wyjść z grupy marginalnej.
- Osoby niepełnosprawne należą do kategorii osób, których sytuacja na rynku pracy jest niekorzystna, a przecież praca zawodowa, sama aktywność w tym wymiarze ludzkiego funkcjonowania, jest jednym z najskuteczniejszych sposobów prowadzących do integracji osoby niepełnosprawnej ze społeczeństwem. Praca zawodowa jest istotnym czynnikiem przeciwdziałającym izolacji i wykluczeniu społecznemu, jest zatem wartością ważną nie tylko z jednostkowego, ale także społecznego punktu widzenia, daje możliwość uzyskiwania przez osoby niepełnosprawne samodzielności ekonomicznej. Dlatego warto pokazywać w środkach masowego przekazu dobre praktyki związane z udanymi sposobami samozatrudnienia oraz promujące aktywność zawodową osób niepełnosprawnych.
- Konieczne jest prowadzenie szerokiej społecznej akcji informacyjnej o prawach, ulgach i równości szans osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach ich życia.
- Należy dążyć do tworzenia spójnego systemu opieki i wsparcia osób z niepełnosprawnościami uwzględniającego kompleksowo dotychczasowe uregulowania prawne i działania wielu resortów.
- Konieczne jest podejmowanie kampanii medialnych i społecznych pokazujących problematykę osób niepełnosprawnych i uwrażliwiających na ich potrzeby.
- Warto prowadzić w szkołach programy tolerancji i otwartości na niepełnosprawność. Warto kontynuować programy integracji w środowiskach lokalnych i promować osoby niepełnosprawne, jako partnerów w realizacji zadań na rzecz środowiska.
- Należy kontynuować działania znoszenia barier architektonicznych, bowiem jak wykazała praktyka, szczególnie skuteczną formą jest udział przedstawicieli organizacji

pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych w zespołach opiniujących inwestycje, remonty i adaptacje.

- Warto kontynuować tworzenie życzliwego, kompetentnego klimatu pomocy w załatwianiu wszelkich spraw, z którymi zwróci się osoba z niepełnosprawnością. W odpowiednim przygotowaniu, czy szkoleniu urzędników mogą pomóc fachowo organizacje pozarządowe.
- Dodatkowo ważne jest wprowadzenie do polityki prorodzinnej problematyki osób starszych. Nie należy zajmować się samą starością. Problematyka starości jest częścią polityki prorodzinnej i w jej ramach powinna być wyraźnie zaakcentowana. Asymilacja osób starszych ze środowiskiem rodzinnym, to główne wyzwanie dla polityki prorodzinnej w kontekście starości.
- W działalność na rzecz poprawy sytuacji osób starszych zaangażowane powinny być wszelkiego rodzaju służby, a ich działania powinny być zintegrowane: instytucje społeczne, służba zdrowia, pracodawcy sektora publicznego i prywatnego, instytucje naukowe, uczelnie wyższe, organizacje pozarządowe. Wspólne działanie wielu służb dają lepsze „zaplecze” do wspierania już istniejących inicjatyw oddolnych, a także pozwalają na większą skuteczność budowania strategii odgórnie.
- Docenić znaczenie i aktywność organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych. Należy rozwijać ten kierunek działań trzeciego sektora, jako efektywniejszego oraz korzystniejszego finansowo. Organizacje pozarządowe powinny być traktowane przez administrację publiczną jako równorzędny partner w realizacji zadań.
- Istnieje potrzeba ciągłego zbierania, aktualizowania i rozpowszechniania informacji o istniejących ofertach oraz inicjatywach na rzecz seniorów.
- Podejmowanie działań zmierzających do przygotowania i wykształcenia specjalistów do pracy z seniorami, specjalistycznej kadry zarówno dla seniorów aktywnych i potrzebujących opieki (geriatrów, psychologów, socjologów, opiekunów, terapeutów, wolontariuszy).
- Kształtowanie pozytywnych postaw i zachowań oraz odpowiedzialności wobec starszych, chorych i niepełnosprawnych członków rodziny. Analizując prognozy demograficzne w każdej rodzinie jest lub będzie osoba starsza. Należy więc wspierać rodzinę, aby nie została sama wobec osoby starszej, która nie jest w stanie samodzielnie

funkcjonować. Ważnym elementem w tym zakresie jest wsparcie dla rodziny w miejscu zamieszkania oraz dostępność do informacji o przysługujących jej prawach i możliwościach skorzystania z ofert pomocowych.

- Istnieje konieczność tworzenia dziennych domów pobytu, ośrodków wsparcia i miejsc przyjaznych dla osób starszych oraz zwiększenia dostępności do usług w nich świadczonych.
- Ponadto zaleca się kontynuację działań edukacyjnych, czyli programów edukacyjnych i profilaktycznych, warsztatów dla rodziców, treningów umiejętności rodzicielskich. Działania są przeznaczone dla rodziców, którzy doświadczają kłopotów wychowawczych w kontaktach z dziećmi a także dla takich rodziców, którzy chcą uniknąć błędów i sami poszukują wiedzy i umiejętności wychowawczych.

Celem niwelowania zagrożeń wpływających na występowanie problemów społecznych w Gminie Kampinos, dodatkowo zaleca się wprowadzenie następujących działań:

- Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych mieszkańców Gminy Kampinos w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez: wykłady, szkolenia, konferencje, kampanie informacyjne.
- Podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz edukacji, w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących wzmacniania czynników chroniących.
- Wspieranie działalności sportowo-rekreacyjnej oraz działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozaszkolnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- Wspieranie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Utrwalanie postaw abstynenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia.
- Prowadzenie szkoleń służb społecznych w zakresie motywowania osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia leczenia oraz w zakresie współpracy z osobą po przebytej terapii.

→ Dodatkowo ważnym elementem przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest systemowe podejście do zagadnienia i interdyscyplinarna współpraca specjalistów i instytucji. Interdyscyplinarny charakter działań pozwala angażować różne instytucje w celu udzielania skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także w zakresie propagowania wiedzy czym jest przemoc i jak reagować w sytuacji, gdy doświadcza się przemocy lub jest się świadkiem krzywdzenia innej osoby. W zakresie przeciwdziałania nasilaniu zjawiska oraz jego skutków, wskazane jest prowadzenie działań, mających na celu podnoszenie społecznej świadomości w zakresie reagowania na przemoc w rodzinie, zapobieganie dalszemu krzywdzeniu osób dotkniętych przemocą. Powyższym zmianom służą udzielanie bezpośredniej pomocy osobom dotkniętym przemocą i ich rodzinom, ale też działania informacyjne i edukacyjne kierowane zarówno do mieszkańców, społeczności lokalnej, jak również do instytucji i osób, które z racji wykonywanych obowiązków mogą przyczynić się do ujawniania, przerywania przemocy i skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

→ Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach, Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.

→ Prowadzenie działań mających na celu promowanie pozytywnych wzorców zachowań społecznych, w tym aktywnych form spędzania wolnego czasu przez rodziny, dzieci i młodzież.

→ Realizacja działań edukacyjnych skierowanych do osób zagrożonych wystąpieniem przemocy w rodzinie oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym dzieci i osób starszych.

→ Wymiana doświadczeń wśród profesjonalistów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (pracownicy socjalni, pedagodzy, prokuratorzy, kuratorzy sądowi, lekarze, pielęgniarki, księża).

1. Organizowanie seminariów/konferencji/szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i promowanie dobrych praktyk.

VIII. ANALIZA SWOT ORAZ DANE PROSPEKTYWNE

1. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

<u>Problem ubóstwa w Gminie Kampinos.</u>	
Mocne strony	Stabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej. • Różnorodność form pomocy. • Doświadczona kadra realizująca świadczoną pomoc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Występowanie patologii społecznych. • Długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej. • Bierność rodzin w rozwiązywaniu swoich problemów.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca władz lokalnych, gminnych i powiatowych. • Pozyskiwanie środków unijnych na pomoc najuboższym 	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby miejsc pracy. • Postępująca degradacja osób zagrożonych ubóstwem. • Roszczeniowa postawa klientów.
<u>Problem sieroctwa w Gminie Kampinos</u>	
Mocne strony	Stabe strony
Sieroctwo w Gminie Kampinos jest problemem znikomym	Sieroctwo w Gminie Kampinos jest problemem znikomym
Szanse	Zagrożenia
<i>brak odpowiedzi</i>	<i>brak odpowiedzi</i>

<u>Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych w Gminie Kampinos</u>	
Mocne strony	Stabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej. • Działania zespołu interdyscyplinarnego. • Funkcjonowanie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym dzieci niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów społecznych. • Uzależnienia, w tym cyfrowe. • Mała aktywność klientów OPS w dążeniu do zmiany.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Większy dostęp do specjalistów: psycholog, pedagog, doradca rodzinny, terapeuta ds. Uzależnień. • Prowadzenie w placówkach szkolnych i wsparcia dziennego programów profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Postępująca degradacja wartości rodziny. • Zanik wzorców wychowawczych. • Oznaki bezsilności i osłabienie więzi rodzinnych
<u>Problem bezdomności w Gminie Kampinos</u>	
Mocne strony	Stabe strony
Problem marginalny	Problem marginalny
Szanse	Zagrożenia
<i>brak odpowiedzi</i>	<i>brak odpowiedzi</i>

<u>Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby (niesamodzielnosci) w Gminie Kampinos</u>	
Mocne strony	Slabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Systematyczne szkolona kadra w aspekcie komunikacji dotyczacej stanu zdrowia osob dlugotrwalie chorych. • Swiadczenie roznorodnej pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej. • Współpraca ze służbą zdrowia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak infrastruktury pomocowej skierowanej do osob z problemem choroby dlugotrwaliej i ciezkiej. • Pogarszajacy sie stan osob chorych dlugotrwalie i ciezko
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja programow o roznorodnym charakterze medycznym przez placowki sluzby zdrowia. • Pozyskiwanie srodkow krajowych i unijnych z przeznaczeniem na profilaktyke zdrowotna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak podmiotow prowadzacych i pozyskujacych srodki zewnetrzne z przeznaczeniem na pomoc osobom z chorobą dlugotrwalą i przewlekłą
<u>Problem bezrobocia w Gminie Kampinos</u>	
Mocne strony	Slabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Motywowanie klientow OPS do podejmowania roznorodnych form pracy- doswiadczenie kadry OPS • Współpraca z PUP. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mala ilosc miejsc zatrudnienia. • Krótke okresy zatrudnienia. • Zjawisko "dziedziczenia bezrobocia". • Zjawisko nielegalnego zatrudnienia

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Regulacje prawne bardziej przyjazne przedsiębiorcom. • Podnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne. • Pozyskiwanie środków unijnych na projekty aktywizujące bezrobotnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Mała ilość miejsc zatrudnienia. • Krótkie okresy zatrudnienia. • Zjawisko "dziedziczenia bezrobocia". • Zjawisko nielegalnego zatrudnienia
<p><u>Problem alkoholizmu lub narkomanii w Gminie Kampinos</u></p>	
Mocne strony	Stabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie klientów z problemem uzależnień poprzez współpracę GKRPA i OPS. • Przygotowana kadra do świadczenia pomocy- szkolenia i kursy 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiający się problem, szczególnie nadużywania środków odurzających przez ludzi młodych i młodzież. • Niechęć i bagatelizowanie problemu
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność do specjalistów: psycholog i terapeuta ds. Uzależnień. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrwalanie społeczne negatywnych wzorców polegających na przyzwoleniu picia alkoholu. • Obniżony wiek osób sięgających po alkohol

Problem niepełnosprawności w Gminie Kampinos

Mocne strony <ul style="list-style-type: none">• Przygotowanie kadry OPS do pracy z osobami niepełnosprawnymi.• Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.• Wzrost społecznej akceptacji.	Stabe strony <ul style="list-style-type: none">• Brak jednolitych programów pomocy.• Brak rozwiązań instytucjonalnych w aspekcie pomocy osobom niepełnosprawnym.• Pogarszanie się stanu zdrowia osób niepełnosprawnych.
Szanse <ul style="list-style-type: none">• Współpraca z organizacjami NGO w celu poszerzenia oferty pomocowej dla osób niepełnosprawnych.• Działania edukacyjno-informacyjne mające na celu akceptację niepełnosprawności.	Zagrożenia <ul style="list-style-type: none">• Brak edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych.• Pogarszanie się stanu zdrowia społeczeństwa.

2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności lokalnej określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie poszczególnych obszarów.

OBSZAR: Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej

Integracja społeczna poprzez rozwój różnorodnych form aktywności, skierowanych do różnych grup społecznych, w tym wykluczonych społecznie.

OBSZAR: Pomoc społeczna, pomoc osobom niepełnosprawnym oraz osobom starszym, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

- Rozwój różnych form współpracy instytucji publicznych oraz niepublicznych, działających na obszarze pomocy społecznej.
- Cykliczne spotkania z organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarach pomocy społecznej, tzw. „dobre praktyki” – wymiana informacji.
- Utworzenie ośrodka wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.

OBSZAR: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii

- Zbudowanie sieci partnerstwa z podmiotami zajmującymi się problemem szeroko pojętego uzależnienia.
- Współpraca z NGO.
- Utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej.

IX. CELE STRATEGICZNE ORAZ CELE OPERACYJNE WRAZ Z ICH REALIZACJĄ

1. Cele główne strategii.

Przeprowadzona analiza SWOT dla poszczególnych obszarów, jak również wyniki ankiet prospektywnych, pozwoliły na rozpoznanie najważniejszych kwestii jakie powinny stanowić obszar działań Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Przypomnieć należy, że w poprzedniej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych określona została Misja Gminy: „*Stworzenie odpowiednich warunków do godnego życia oraz możliwość rozwoju dla wszystkich mieszkańców*”. W konsekwencji, przyjęta na gruncie niniejszej Strategii wizja brzmi:

Kampinos jako miejsce przyjazne i otwarte dla mieszkańców, które:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązującą problemy socjalne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej;
- zapewnia i gwarantuje profesjonalną oraz efektywną pomoc w sytuacji zagrożenia dotyczących dysfunkcji spowodowanych nadużywaniem substancji psychoaktywnych.

Wobec powyższego, mając na względzie zapewnienie ciągłości działań oraz spójności prowadzonej polityki, zwłaszcza w obszarze społecznym, zdecydowano o podtrzymaniu dotychczasowych Celów Strategicznych:

- I. Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych.**
- II. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.**
- III. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Kampinos.**

2. Cele operacyjne i ich realizacja

Cel Strategiczny nr 1 – Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych		
<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
<p>1. Usprawnienie systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie i wspierania rodzin</p> <p>2. Wspieranie rodzin w funkcjach wychowawczych</p> <p>3. Zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie</p> <p>4. Wspieranie rodzin wielodzietnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> → Wdrożenie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie → Poszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego dla rodzin → Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami → Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy → Edukacja rodziców i dzieci w zakresie przeciwdziałania agresji → Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży → Organizowanie wycieczek dla dzieci z rodzin ubogich i patologicznych → Poszerzenie oferty poradnictwa rodzinnego i psychologicznego → Wdrażanie programów terapeutycznych służących rozwojowi rodziny → Tworzenie świetlic i klubów młodzieżowych realizujących program terapeutyczny → Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się pomocą i integracją społeczną → Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi 	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Wójt Gminy Kampinos</p>

	<ul style="list-style-type: none"> → Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem, a w szczególności zapewnienie odzieży i artykułów szkolnych → Praca socjalna i wsparcie finansowe rodzin wielodzietnych → Szybsza i skuteczniejsza interwencja w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych 	
<p><u>Finansowanie</u> – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania</p>		
<p><u>Cel Strategiczny nr II – Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym</u></p>		
<p><u>Cele operacyjne</u></p>	<p><u>Kierunki działania:</u></p>	<p><u>Wykonawcy – realizacja:</u></p>
<p>1. Aktywizacja osób bezrobotnych</p> <p>2. Wsparcie osób ubogich</p> <p>3. Wsparcie i aktywizacja osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorujących</p>	<ul style="list-style-type: none"> → Szkolenia i warsztaty aktywizacyjne dla osób bezrobotnych → Współpraca i wspólne działania instytucji wspierających osoby bezrobotne → Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych → Minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia → Wsparcie osób ubogich w zakresie mieszkalnictwa socjalnego → Przyznanie świadczeń finansowych oraz świadczeń w naturze → Rozszerzenie programu dożywiania dzieci i młodzieży → Praca socjalna z rodzinami dotkniętymi i zagrożonymi ubóstwem → Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego → Promowanie osób starszych i niepełnosprawnych, jako pełnowartościowych członków społeczeństwa 	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Placówki oświatowe położone na terenie Gminy Kampinos</p>

<p>4. Zminimalizowanie zjawisk patologii społecznych</p> <p>5. Ograniczenie zjawisk uzależnień</p>	<ul style="list-style-type: none"> → Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych → Likwidacja barier architektonicznych → Organizowanie imprez rekreacyjno-integrujących dla mieszkańców gminy → Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób chorych i niepełnosprawnych → Szkolenie opiekunów osób starszych, chorych, niepełnosprawnych → Pomoc w zorganizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych → Rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego psychologicznego, prawnego, terapeutycznego → Wdrażanie programów profilaktycznych → Promocja modelu zdrowego stylu życia → Podwyższenie świadomości rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i narkomanii → Zaostrzenie kontroli w punktach sprzedaży alkoholu → Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i dorosłych → Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych 	<p>Wójt Gminy Kampinos</p>
<p><u>Finansowanie</u> – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania</p>		

Cel Strategiczny nr III – Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Kampinos		
Cele operacyjne	Kierunki działania:	Wykonawcy – realizacja:
<p>1. Promocja idei wolontariatu, jako wsparcie dla systemu pomocy społecznej</p> <p>2. Promocja społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>3. Rozwój inicjatyw aktywizujących życie lokalnej społeczności</p>	<ul style="list-style-type: none"> → Pobudzenie oddolnych inicjatyw → Pozyskiwanie lokalnych liderów działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności → Organizacja różnego rodzaju imprez integracyjnych → Poszerzenie oferty życia społeczno-kulturalnego w gminie → Zwiększanie liczby pracowników socjalnych → Wspieranie istniejących oraz nowopowstałych organizacji społecznych pozarządowych → Tworzenie oraz projektów i programów promujących i wzmacniających wolontariat 	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Wójt Gminy Kampinos</p>
<p>Finansowanie – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania</p>		

X. SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII.

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

1. Podmioty zarządzające realizacją strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kampinos zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- 1) Wójt Gminy Kampinos – wykonuje uchwały Rady Gminy i budżet Gminy przy pomocy Urzędu Gminy; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- 2) Rada Gminy – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- 3) Ośrodek Pomocy Społecznej – jednostka pomocnicza, odpowiedzialna za nadzór nad prawidłową realizacją Strategii, jak również monitoring.

2. Instrumenty realizacji strategii

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych. Trzeba stwierdzić, że poziom dochodów własnych gminy nie wystarcza w stosunku do realizowanych zadań oraz potrzeb społecznych, niezbędny jest zatem sprawnie funkcjonujący mechanizm zasilania zewnętrznego budżetu.

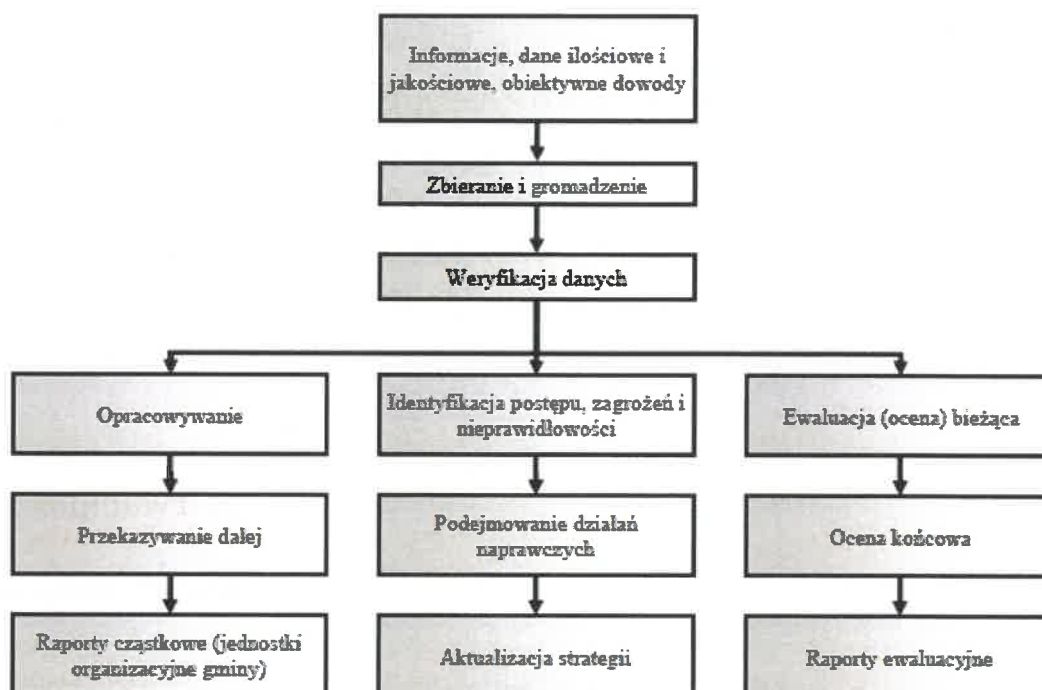
Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gmina Kampinos będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważną będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

3. Monitoring i ocena wdrażania strategii

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kampinos, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji (oceny) postępów we wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawia poniższy schemat.

Proces monitoringu i oceny Strategii

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą raporty realizacji zadań opracowywane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Raporty będą sporządzane w cyklach pięcioletnich, każdorazowo do końca marca roku następującego po ostatnim roku cyklu sprawozdawczego, którego dany raport dotyczy. Raporty te będą opracowywane w oparciu o sprawozdania (raporty cząstkowe) jednostek organizacyjnych Gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności od organizacji pozarządowych i kościelnych działających w sferze pożytku publicznego.

Raporty Ośrodka Pomocy Społecznej przekazywane są Wójtowi, który następnie przedstawia Radzie Gminy informację o stanie wdrażania strategii. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji Strategii, Wójt wspólnie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej podejmuje działania naprawcze, modyfikując plany operacyjne gminy.

4. Aktualizacja strategii

Przeglądy aktualizacyjne Strategii będą odbywały się co 5 lat. Każdorazowo będzie to cykl prac analogicznych do procesu tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, poprzedzonych analizą zmian następujących w otoczeniu społeczno-gospodarczym (np. nowe uregulowania prawne, nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych) oraz oceną postępów w realizacji Strategii, w tym poziomu zadowolenia lokalnej społeczności z podjętych działań w sferze polityki społecznej. Następnie na warsztatach ze społecznością, na podstawie zebranych materiałów (dane statystyczne, ankiety, sondaże opinii publicznej) i wyników monitoringu Strategii, zostaną opracowane poszczególne elementy strategii, które wymagają aktualizacji, a także dokonana zostanie weryfikacja poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Krzysztof Sucharski